

Kris- och katastrofberedskap

Revisionskontoret

Projektledare: Dag Boman, yrkesrevisor

Projektmedarbetare: Fredrik Ljunggren, certifierad kommunal revisor och
Helena Olsson, certifierad kommunal revisor

April 2024

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Syfte och genomförande.....	5
2.1	Bakgrund, syfte och avgränsning	5
2.2	Syfte och revisionsfrågor.....	6
2.3	Metod och genomförande.....	6
3	Regelverk och förutsättningar	7
3.1	Kris- och katastrofmedicinsk beredskap.....	7
3.2	Höjd beredskap och civilt försvar.....	8
4	Organisation och styrning.....	10
4.1	Iakttagelser	10
4.2	Slutsatser och bedömningar.....	16
5	Beredskapsförberedelser för civilt försvar	18
5.1	Genomförande av överenskommelserna med staten	18
5.2	Slutsatser och bedömningar.....	20
6	Utbildningar och övningar.....	20
6.1	Krav på regionerna	20
6.2	Genomförande	20
6.3	Slutsatser och bedömningar.....	21
7	Robust försörjning.....	21
7.1	Försörjning av varor, tjänster och lokaler.....	22
7.2	Slutsatser och bedömningar.....	23
8	Offentlighet, sekretess och säkerhetskydd.....	23
8.1	Regelverk och förutsättningar	23
8.2	Iakttagelser	24
8.3	Slutsatser och bedömningar.....	26
9	Sammanfattande slutsatser	27
9.1	Övergripande revisionsfråga	27
9.2	Enskilda revisionsfrågor.....	28
9.3	Rekommendationer	29

1 Sammanfattning

Syfte och övergripande revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsens styrning vad gäller kris- och katastrofberedskap och civilt försvar är ändamålsenlig. Granskningen omfattar regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Frågor rörande krisberedskap och civilt försvar är endast i begränsad omfattning föremål för ställningstaganden i regionstyrelsen som ansvarigt politiskt organ. Arbetet utformas och bedrivs i all huvudsak inom tjänstepersonsorganisationen. Den styrning och uppföljning som sker från regionstyrelsens sida av Region Skånes arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar är förutom vad gäller försörjning och lagerhållning knapphändig. Återkopplingen till regionfullmäktige är hållen på en övergripande nivå. Vad gäller civilt försvar saknas politiska beslut om inriktning och inte heller har det skett någon uppföljning och kontroll från regionstyrelsens sida hur Region Skåne uppfyllt sina åtaganden gentemot staten.

Enligt Region Skånes budget och verksamhetsplan ska regionfullmäktige för varje mandatperiod fastställa en plan för hur Region Skåne ska hantera extraordinära händelser. I samband med genomförande av denna granskning i mars 2024 har aviserad uppdatering av planerna inom krisberedskap ännu inte skett. I granskningen har det således framkommit att den otydlighet i roller och mandat som bedömdes föreligga vid tidigare granskning 2021¹ kvarstår.

Beträffande fastighets- och servicenämnden konstateras i granskningen att såväl Regionservice som Regionfastigheter på förvaltningsnivå bedriver ett utvecklat arbete för en god beredskap inom service, försörjning och lokaler. Samtidigt framgår av nämndens beslutsfattande att dess aktiviteter är begränsade vad gäller styrning eller uppföljning och kontroll avseende krisberedskap och de utökade krav som ställs för att förstärka landets civila försvar. Nämnden har, enligt reglementet inte ett uttalat ansvar för krisberedskapsfrågor eller har erhållit några direktiv i denna riktning från regionstyrelsen. Krisberedskapsfrågorna hanteras i all huvudsak som verkställighetsfrågor inom tjänstepersonsorganisationen.

Samma förhållanden gäller övriga nämnder som har kartlagts särskilt i denna granskning, nämligen hälso- och sjukvårdsnämnden², nämnden för regiongemensam operativ verksamhet, SHS Kristianstad och primärvårdsnämnden. Dessa nämnder bedriver i begränsad omfattning styrning eller kontroll av sina verksamheter vad avser krisberedskap och har inte ålagts några sådana uppgifter i gällande reglemente eller krisberedskapsplaner. Denna uppgift åvilar helt regionstyrelsen. I granskningen har det framgått att arbetet med beredskap och förstärkning av den civila försvarsförmågan tar ökade resurser i anspråk både personellt och ekonomiskt bland Region Skånes verksamheter. I vilken omfattning sådana åtgärder ska vidtas är ett ansvar för regionstyrelsen. Nuvarande ordning riskerar därför att stå i konflikt med den vägledande kommunalrättsliga principen att styrelsen och de övriga nämnderna var och en ska svara för förvaltning och verksamhet inom sitt av fullmäktige tilldelade ansvarsområde. Verkställighet och förvaltning i ett och samma ärende måste ligga hos en nämnd och kan inte fördelas mellan flera. Fördelningen av ansvar och roller riskerar att leda till att nämndernas möjligheter att göra avvägningar om vilka prioriteringar som ska göras inom den egna verksamheten begränsas. Utan ett uttalat ansvar riskerar även krisberedskapsfrågor att få för lite uppmärksamhet vid nämndernas planering av verksamhet och ekonomi.

¹ Granskning av kris- och katastrofberedskap. Rapport nr 4 – 2021

² Beträffande hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) kan noteras att nämnden har en viktig roll att svara för att mallar och avtal uppdateras utifrån de beredskapskrav som ställs gentemot upphandlade vårdgivare och så kallad avtalsstyrd vård.

Sammanfattande bedömning avseende regionstyrelsen är att dess styrning vad gäller kris- och katastrofberedskap och civilt försvar endast delvis är ändamålsenlig. Avseende fastighets- och servicenämnden är bedömningen, att de delar som är kopplade till robust försörjning och som ligger under fastighets- och servicenämndens ansvar, bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn tagen till gällande reglemente.

Enskilda revisionsfrågor

Våra bedömningar avseende enskilda revisionsfrågor är följande:

Revisionsfråga 1: Är det organisatoriska ansvaret för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar ändamålsenligt och väl samordnat i hela Region Skåne?

Bedömningen är att det organisatoriska ansvaret för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar endast delvis är ändamålsenligt och väl samordnat i hela Region Skåne. Det saknas en tydlighet vilket ansvar nämnder och styrelser har för att verksamheterna ska uppfylla sina åtaganden för krisberedskap och civilt försvar. Det saknas också tydlighet för regionstyrelsen och övriga nämnder vilka beslut rörande krisberedskap som bör fattas politiskt och vilka som kan tas som verkställighetsbeslut.

Revisionsfråga 2: Bedrivs en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende Region Skånes planering av och arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?

Bedömning är att det inte bedrivs en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende Region Skånes planering av och arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar. Det bedrivs från regionstyrelsens sida en otillräcklig kontroll inom området vilket medför risker för att det saknas en tydlig bild av behov och förutsättningar för att uppnå de målsättningar som regionfullmäktige har fastställt.

Revisionsfråga 3: Är Region Skånes planer för hantering av kris- och katastrofer väl koordinerade och integrerade i ordinarie styr- och uppföljningsprocesser?

Bedömningen är att Region Skånes planer för hantering av kris- och katastrofer inte är tillräckligt koordinerade och integrerade i ordinarie styr- och uppföljningsprocesser.

Revisionsfråga 4: Uppfylls krav som ställs på kompetenshöjning, övningar och utbildningar inom beredskapsområdet och civilt försvar?

Bedömningen är att de krav som ställs på kompetenshöjning, övningar och utbildningar inom beredskapsområdet och civilt försvar i huvudsak uppfylls.

Revisionsfråga 5: Bedriver Region Skåne en robust försörjning av varor, tjänster och lokaler?

Bedömningen är att för de delar kopplade till robust försörjning som ligger under fastighets- och servicenämnden ansvar bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn tagen till gällande reglemente.

Revisionsfråga 6: Bedriver Region Skåne de beredskapsförberedelser som krävs för att på sikt kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap enligt sina åtaganden?

Bedömningen är att Region Skåne bedriver de beredskapsförberedelser som krävs för att på sikt kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap enligt sina åtaganden.

Revisionsfråga 7: Sker en ändamålsenlig avvägning vad gäller sekretess inom arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?

Bedömningen är att det endast delvis sker en ändamålsenlig avvägning vad gäller sekretess inom arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar. Brister som har framkommit är att det sker en svag politisk kontroll inom området och att det inom delar av organisationen finns en otillräcklig kompetens om krav och förutsättning vid beslut om sekretess. Säkerhetsskyddet omfattas av myndighetstillsyn och bedömningen är att Region Skåne har en beprövad struktur för arbetet med informations säkerhet och att det finns regler och rutiner för hantering av uppgifter som är definierade som skyddsvärda.

Rekommendationer

Följande rekommendationer har identifierats i samband med granskningen. Samtliga rekommendationer riktar sig till regionstyrelsen.

Regionstyrelsen rekommenderas:

- Vidta åtgärder för att tydliggöra vilket ansvar och vilka uppgifter nämnder och styrelser har för Region Skånes åtaganden för krisberedskap och civilt försvar.
- Vidta åtgärder för att i den egna delegationsordningen samt i nämndernas och styrelsernas delegationsordningar tydliggöra gränsdragningen mellan politiska beslut och verkställighetsbeslut.
- Förstärka den egna kontrollen samt övriga nämnders och styrelser kontroll över arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar samt tillämpning av regelverket för sekretessbeläggning av allmänna handlingar.
- Vidta åtgärder för att höja kompetensen inom hela Region Skåne vad gäller regler och rutiner för sekretessbeläggning av allmänna handlingar, diarieföring, sekretess och säkerhetsskydd.

2 Syfte och genomförande

2.1 Bakgrund, syfte och avgränsning

Bakgrund

Region Skåne ansvarar för viktiga samhällsfunktioner som måste fungera under alla omständigheter, oavsett vilka extraordinära händelser som kan inträffa i samhället. Extraordinära händelser som till exempel attentat, påfrestningar till följd av klimatförändringar och extremväder, pandemier eller strömbrott kan leda till stora konsekvenser för Region Skånes verksamheter.

I tidigare genomförd granskning³ (2021) gjordes bedömningen att regionen hade uppvisat stor förmåga till anpassning och genomförande av nödvändiga åtgärder med anledning av pandemin. Samtidigt bedömdes att regionens beredskap hade vissa strukturella svagheter, för vilka regionstyrelsen är ansvarigt politiskt organ. Svagheter gjorde sig särskilt gällande vid en händelse av den omfattning som Covid-19 pandemin 2020 – 2022 hade. Det saknades en tydlig struktur för uppföljning av regionstyrelsens ansvar för implementering av regelverket för kris- och katastrofberedskap. Planer och rutiner för samverkan över förvaltnings- och verksamhetsgränser fanns i stora delar inte på plats vid pandemins utbrott. Inte heller fanns, när pandemin inträffade vintern 2020, en tydlig och samövd struktur för samverkan mellan Region Skåne och länets kommuner.

Sveriges kommuner och regioner har för kommunernas och regionernas räkning tecknat överenskommelser med regeringen och med myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Överenskommelserna gäller bland annat hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar samt tillämpningen av lagen om extraordinära händelser. Region Skåne liksom övriga svenska regioner har förbundet sig att arbeta bland annat med krigsorganisation, samverkan och ledning, planering, utbildning och övning och försörjningsberedskap. Därutöver har det träffats en överenskommelse om försörjningsberedskap för läkemedel. Överenskommelserna reglerar även kompetenshöjning gällande totalförsvaret.

Revisorskollegiet har utifrån en riskbedömning och mot bakgrund av ovanstående beslutat att genomföra en fördjupad granskning av kris- och katastrofberedskap samt regionens arbete med civilt försvar.

³ Granskning av kris- och katastrofberedskap. Rapport nr 4 – 2021

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsens styrning vad gäller kris- och katastrofberedskap och civilt försvar är ändamålsenlig.

De revisionsfrågor som ska besvaras i granskningen är följande:

1. Är det organisatoriska ansvaret för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar ändamålsenligt och väl samordnat i hela Region Skåne?
2. Bedrivs en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende Region Skånes planering av och arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?
3. Är Region Skånes planer för hantering av kris- och katastrofer väl koordinerade och integrerade i ordinarie styr- och uppföljningsprocesser?
4. Uppfylls krav som ställs på kompetenshöjning, övningar och utbildningar inom beredskapsområdet och civilt försvar?
5. Bedriver Region Skåne en robust försörjning av varor, tjänster och lokaler?
6. Bedriver Region Skåne de beredskapsförberedelser som krävs för att på sikt kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap enligt sina åtaganden?
7. Sker en ändamålsenlig avvägning vad gäller sekretess inom arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?

Granskningen omfattar regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden. I granskningen belyses hanteringen av kris- och katastrofberedskapsfrågor i hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för regiongemensam operativ verksamhet, sjukhusstyrelse Kristianstad och primärvårdsnämnden. Samverkan med privata vårdgivare med avtal med Region Skåne beaktas i granskningen.

2.3 Metod och genomförande

Granskningen har utförts genom intervjuer och dokumentstudier. Intervjuerna har omfattat företrädare för berörda enheter vid Koncernkontoret, Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning, Smittskydd Skåne, Regionservice, Regionfastigheter, Digitalisering, IT och MT, Medicinsk service, Centralsjukhuset Kristianstad och Primärvårdsförvaltningen. Intervjuerna har totalt omfattat 25 personer. Dokumentanalysen har bland annat omfattat genomgång och analys av beslutsdokument från regionfullmäktige, regionstyrelsen, fastighets- och servicenämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, primärvårdsnämnden, regiondirektör och koncernledning samt relevanta utredningar och uppföljningsdokument.

Specifika revisionskriterier som tillämpats i denna granskning är:

- Lag (2006:544) och förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap
- Säkerhetskyddslag (2018:585)
- MSBFS 2015:4 föreskrifter och allmänna råd om landstings risk- och sårbarhetsanalyser
- Offentlighets- och sekretesslagen (OSL 2009:400).
- Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2018 – 2020 med revidering till och med 2023
- Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar 2023, Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (Regeringsbeslut 2023-01-26) samt Tilläggsöverenskommelse om försörjningsberedskap för läkemedel mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (tecknad 2021)
- Förordning (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap (2013:22)
- Reglemente för krisledningsnämnd (Regionfullmäktige 2022-12-13)
- Aktuell Krisberedskaps- och kriskommunikationsplan för Region Skåne och övriga aktuella interna styrdokument inom beredskapsområdet

Övriga revisionskriterier som tillämpats är:

- Kommunallagen (2017:725)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), SFS 2019:973
- Region Skånes reglemente för styrelse och nämnder (2022-12-13)
- Region Skånes verksamhetsplan och budget 2023 med plan för 2024–2025

Granskning har genomförts av Region Skånes revisionskontor. Projektledare har varit Dag Boman, yrkesrevisor. Fredrik Ljunggren, certifierad kommunal revisor och Helena Olsson, certifierad kommunal revisor har varit projektmedarbetare. Kvalitetssäkrare har varit revisionsdirektör George Smidlund, certifierad kommunal revisor. Kontaktpersoner från revisorskollegiet har varit revisorskollegiets ordförande Peter J Olsson och kollegiets viceordförande Yvonne Augustin.

Granskningen startade i augusti 2023 och avslutades vid redovisning i revisorskollegiet i april 2024. Rapporten är faktagranskad av de som intervjuats eller lämnat uppgifter i övrigt. Granskningen har dokumenterats med hänsyn till gällande regler för sekretess inom området.

3 Regelverk och förutsättningar

3.1 Kris- och katastrofmedicinsk beredskap

Utgångspunkter

Det svenska krisberedskapssystemet⁴ bygger på de så kallade ansvars-, närhets- och likhetsprinciperna. Det innebär att den aktör som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden, om inget annat reglerats, också har ansvaret för verksamheten under en kris så långt det är möjligt. Utgångspunkten är således att det verksamhetsansvar som kommunerna och regionerna⁵ har enligt gällande regelverk kvarstår vid en samhällsstörning. Regionernas verksamhetsansvar omfattar bland annat hälso- och sjukvård, smittskydd och kollektivtrafik. Beredskapen bygger därmed i stor utsträckning på den ordinarie verksamhetens leveranssäkerhet, uthållighet och robusthet.

Krisberedskapsarbetet i en region består av tre perspektiv; *före*, *under* och *efter* en händelse. I perspektivet *före* ingår risk- och sårbarhetsanalyser med förmågebedömning, planering, utbildning och övning samt genomförande av beredskapshöjande åtgärder. I perspektivet *under* en pågående särskild händelse eller kris ska regionen genom ledning och samverkan åstadkomma samordning och en inriktning för verksamheten för att hantera händelsen. Perspektivet *efter* innehåller analys och utvärdering av arbetet under händelsen och eventuella förstärkningar av gällande krisberedskapsplaner.

Nationella regelverk avseende kris- och katastrofberedskap

Regionernas förberedelser inför och hantering av en krissituation ska baseras på lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (*Lag 2006:544*, LEH). Därtill finns det särskilda regler för vissa situationer och verksamheter som berörs av sektorslagstiftning, exempelvis i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Regionerna ska även vid en kris tillämpa de vanliga förvaltningsregler som gäller för verksamheten. Det innebär att de fortsatt ska förhålla sig bland annat till förvaltningslagen (2017:900), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och kommunallagen (2017:725) i hanteringen av krisen.

⁴ Se bland annat: Juridisk vägledning – Kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) 2020-03-04.

⁵ Regelverket omfattar i flertalet fall både kommuner och regioner. I den fortsatta texten hänvisas dock endast till regionerna.

I regionerna ska det finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd). Regioner ska även analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i regionen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten vilket ska sammanställas i en *risk- och sårbarhetsanalys*. Regionerna ska även, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa *en plan för hur de skall hantera extraordinära händelser*.

Regionerna ska anpassa arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser i enlighet med *MSBFS 2015:4 föreskrifter och allmänna råd om landstings risk- och sårbarhetsanalyser*. Regionerna ska även enligt *Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (7 kap 2 §)* planera sin hälso- och sjukvård så att en katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls i syfte att minimera följderna vid särskild händelse. Förutom Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) (HSL) innehåller *Smittskyddslag (2004:168)* och *Lag om kollektivtrafik (2010:1065)* regler som kan aktualiseras i en krissituation.

Katastrofmedicinsk beredskap utgör en central del i arbetet med krisberedskap och är den beredskap som hälso- och sjukvården ska bedriva i syfte att minimera följderna av en särskild händelse. I de grundläggande bestämmelserna av *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2013:22) om katastrofmedicinsk beredskap* framgår vilken förmåga varje region ska ha för att hantera en allvarlig händelse eller vid risk för sådan händelse.

3.2 Höjd beredskap och civilt försvar

Uppgifter inom totalförsvaret

Bestämmelserna i *LEH* syftar till att regionerna ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Regionerna ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. Inför och vid höjd beredskap ska regionen vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten som är nödvändiga för att regionen ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.

Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap reglerar när landets regioner ska övergå i krigsorganisation och vilka övriga författningar som omedelbart ska tillämpas vid larm eller beslut om högsta beredskap. *Säkerhetsskyddslag (2018:585)* specificerar krav som syftar till att skydda de uppgifter och säkerhetskänslig verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som ska skyddas enligt internationellt åtagande om säkerhetsskydd⁶.

Målbild för civilt försvar⁷

Civilt försvar är den civila verksamhet som myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv, det civila samhället samt enskilda med flera vidtar för att förbereda Sverige för krig. Det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fredstid såsom pandemier, cyberattacker och effekter av klimatförändringar. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar. Bland annat ska det finnas förmåga att värna civilbefolkningen och säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och en nödvändig försörjning. Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret är fortsatt att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och i Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid⁸.

⁶ Med säkerhetsskydd avses förebyggande åtgärder för att skydda Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott mot landets säkerhet.

⁷ Källa för detta avsnitt är ”Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2018-2020 med revideringar till och med 2023”. (MSB 2022-15507, SKR 2022/00753)

⁸ Propositionen 2020/21:30 Totalförsvaret 2021-2025

Regionernas uppgifter inom det civila försvaret

Alla regioner ska genomföra de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap så att de på sikt kan fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap. Prioriterade uppgifter för regionerna under de senaste åren har varit:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet
- Krigsorganisation och dess bemanning

Arbetet med de prioriterade uppgifterna gällande totalförsvaret och säkerhetsskydd såsom kompetenshöjning ska enligt de överenskommelser som träffats mellan staten och Sverige kommuner och regioner (SKR) vara genomförda senast 2023-12-31. Arbetet med framtagande av krigsorganisation och dess bemanning ska vara påbörjat senast samma datum.

Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar

Överenskommelse mellan staten/Socialdepartementet och SKR/regionerna slöts inledningsvis 2018 och har sedan förnyats fram till och med 2023. Det är Socialstyrelsen som har haft regeringens uppdrag att följa upp och utvärdera överenskommelsen från och med år 2021 till och med år 2025⁹. För att genomföra dessa insatser har särskilda statliga medel utgått till regionerna enligt överenskommelserna. Från och med 2024 regleras statens bidrag i syfte att regionen ska kunna genomföra åtgärder för att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap så att verksamheten kan upprätthållas under höjd beredskap enligt *Förordning (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap*¹⁰. Förordningen reglerar att regionerna kan ansöka om bidrag för kostnader för åtgärder inom områdena: personalförsörjning, samverkan och ledning, beredskapsplanering, hantering av masskadehändelser, utbildning och övning samt övriga områden som är prioriterade med hälso- och sjukvårdens beredskap. Statsbidragen prövas av Socialstyrelsen.

En ny överenskommelse ”*Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2024–2026*” tecknades i januari 2024 mellan MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och SKR. Överenskommelsen, som ersätter tidigare gällande överenskommelse, reglerar villkor för och ersättning till regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar under perioden 2024–2026. Överenskommelsen omfattar både uppgifter enligt LEH och civilförsvarsåtagandena.

⁹ Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar Socialstyrelsens uppföljning och utvärdering av överenskommelsen mellan staten och SKR för år 2021

¹⁰ Överenskommelsen för 2024 om försörjningsberedskap för läkemedel mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner som sedan 2022 varit en tilläggsöverenskommelse inom hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar är fortfarande i kraft.

4 Organisation och styrning

Avsnittet syftar att beskriva iakttagelser och bedömningar avseende följande revisionsfrågor:

- Är det organisatoriska ansvaret för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar ändamålsenligt och väl samordnat i hela Region Skåne?
- Bedrivs en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende Region Skånes planering av och arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?
- Är Region Skånes planer för hantering av kris- och katastrofer väl koordinerade och integrerade i ordinarie styr- och uppföljningsprocesser?

4.1 Iakttagelser

Organisatoriskt ansvar för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar

Det politiska ansvaret

Region Skåne har, i linje med det regelverk som redogjorts för ovan, en särskild krisledningsnämnd med eget reglemente¹¹ för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid. Krisledningsnämndens ledamöter är valda av regionfullmäktige. Nämnden består av sju ledamöter och sju ersättare. Till nämnden ska väljas ordförande och viceordförande.

Enligt reglementet för styrelser och nämnder¹² har regionstyrelsen ansvar för beredskap- och katastrofplanering i Region Skåne. Detta omfattar bland annat planering, utbildning och övning inom området. Styrelsen ska också sammanställa en risk- och sårbarhetsanalys och fastställa en plan för extraordinära händelser. Vidare har regionstyrelsen enligt reglementet ett övergripande ansvar för robust försörjning.

Övriga nämnder i Region Skåne har inte i reglementet påförts något uttryckligt uppdrag eller något uttalat ansvar avseende krisberedskap. Samtidigt har det vid de intervjuer som genomförts framgått att nämndernas beslutsfattande har stor relevans för Region Skånes beredskap. Exempelvis har hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) en viktig roll gentemot upphandlade vårdgivare och så kallad avtalsstyrd vård. Detta handlar bland annat om att se till att mallar och avtal uppdateras utifrån de beredskapskrav som ställs. Likaså påverkas den verksamhet som bedrivs inom fastighets- och serviceområdena, digitalisering, medicinsk teknik, prehospital vård med flera av de beredskapskrav som ställs på Region Skåne. Det samma gäller samtliga nämnder som ansvarar för hälso- och sjukvården i Region Skåne. Motsvarande gäller för kollektivtrafiknämnden inom dess ansvarsområde.

Styrande dokument

Krisberedskapsplaneringen i Region Skåne baseras sedan 2019 på följande dokument:

- Krisberedskaps- och kriskommunikationsplan för Region Skåne. Gällande plan är beslutad i regionfullmäktige 2019-10-22.
- Epidemiberedskapsplan för Region Skåne inklusive beredskap vid pandemisk influensa, vilken beslutades i regionstyrelsen 2019-12-18.
- Regional katastrofmedicinsk plan för Region Skåne som beslutades i regionstyrelsen 2019-12-18.

Krisberedskaps- och kriskommunikationsplan för Region Skåne har fastställts av regionfullmäktige. Övriga planer inom krisberedskapsområdet har fastställts av regionstyrelsen.

¹¹ Reglemente för krisledningsnämnd. 2022-12-13

¹² Reglemente för styrelser och nämnder i Region Skåne. 2022-12-13

I gällande krisberedskaps- och kriskommunikationsplan anges att den ska efterlevas av samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag inom regionen. Förutom för *regionfullmäktige, regionstyrelsen, krisledningsnämnden och revisionen* preciserar de nämnda planerna inga uppgifter för nämnder och styrelser i Region Skåne.

Under tidigare mandatperioder har planverket för krishantering uppdaterats under första året under den nya mandatperioden. Så har inte skett under 2023. I Region Skånes årsberättelse för delår 2023¹³ anges dock att (citrat): ”Arbete pågår med att revidera regionövergripande policy, planer, riktlinjer, instruktioner, processer och rutiner inför beslut och implementering av uppdaterade styrdokument inom krisberedskap”.

Ansvar i tjänstepersonsorganisationen

I krisberedskapsplanen beskrivs ansvar och uppgifter före, under och efter en samhällsstörning. *Regiondirektören* har befogenheter att aktivera *Region Skånes* krisledningsstab (RSKS) inför eller vid en inträffad eller befarad samhällsstörning som bedöms kunna få stora och långsiktiga konsekvenser för Region Skåne. Detta kan ske även vid situationer som kräver regional samordning. Regionstyrelsens delegationsordning¹⁴ omfattar att regiondirektören har att utse säkerhetsskyddschef. I övrigt omfattar delegationsordningen inga frågor kopplat till krisberedskap.

För regiondirektören anges i krisberedskapsplanen att denne under en kris eller vid höjd beredskap ska leda, samordna och besluta på övergripande regional tjänstepersonsnivå och säkerställa att Region Skånes verksamheter samverkar, att kritiska funktioner kan upprätthållas och att adekvata resurser för detta tilldelas. Detta ska gälla även under höjd beredskap i fredstid. Regiondirektören ska också säkerställa att en samlad lägesbild upprättas och kommuniceras internt och vid behov också externt, samt informera regionstyrelsens ordförande, alternativt krisledningsnämnden om denna är i kraft, om händelseutvecklingen.

Regional medicinsk krisledning (RMKL) är en regionövergripande ledningsfunktion med uppgift att samverka, samordna och koordinera hanteringen av akuta samhällsstörningar med stor påverkan på Region Skånes hälso- och sjukvård. Uppgiften omfattar såväl samordning inom Region Skåne som samverkan och samordning med andra samhällsaktörer på regional, nationell och internationell nivå. RMKL är en funktion som alltid är i beredskap och utgörs av Region Skånes *tjänsteman i beredskap (RS TiB)*, *Regional läkare i beredskap* och *kommunikatör i beredskap (RS KiB/Pressjour)*. Tjänsteman i beredskap är kontaktväg till Regional medicinsk krisledning vid larm. RMKL kan vid allvarliga akuta händelser och större påfrestningar på hälso- och sjukvården i Region Skåne utökas till en större stab, bland annat med samverkanspersonal och expertkompetens. Den för händelsen anpassade staben ska stödja, leda och samordna hälso- och sjukvården i Region Skåne.

Området Säkerhet, Beredskap, Hållbarhet, Miljö (SBHM)¹⁵ som återfinns vid Koncernstab Kansli, ansvarar för att bemanna de olika funktionerna i beredskapsorganisationen och chefsfunktionen för RMKL. Kommunikationsdirektören ansvarar för bemanning av RS KiB/Pressjour.

Enligt vad som framkommit kommer det under våren att fattas ett regionsdirektörsbeslut om omorganisation av säkerhets- och beredskapsområdet. Beslutet förväntas bland annat innebära att en ny Koncernstab för Säkerhet och Beredskapsfrågor med egen funktionsdirektör inrättas. Nuvarande funktioner för Säkerhet och Beredskap inom Koncernstab kansli och arbetet med överenskommelsen om civilt försvar kommer att flyttas dit. Här ska också ägarskapet för regionens krisledning finnas.

Krisberedskaps- och kriskommunikationsplan anger även detaljerade roller, ansvar och uppgifter för förvaltningschefer, direktörer och sjukhuschefer. Förvaltningschefer och direktörer ansvarar bland an-

¹³ Region Skånes Delårsrapport januari-augusti 2023

¹⁴ Delegationsordning för regionstyrelsen

¹⁵ Området benämndes tidigare området för Kris, Säkerhet och Miljö (KSM)

nat för att samtliga verksamheter i Region Skåne bedriver ett verksamhetsanpassat krisberedskapsarbete. Enligt epidemiplanen tas beslut om epidemiläge av smittskyddsläkaren i samråd med Region Skånes Regionala Läkare i Beredskap (RLB).

Särskilda skrivningar finns beträffande *Skånetrafikens* krisledning som ska leda verksamhet vid allvarliga händelser.

Tidigare granskningar av krisberedskap om ansvarsfrågor

Revisionen granskade 2021 kris- och katastrofberedskap¹⁶. Granskningen genomfördes medan covid-19-pandemin fortfarande var pågående. I granskningen konstaterades att Region Skåne uppvisat stor förmåga till anpassning och genomförande av nödvändiga åtgärder med anledning av pandemin. Samtidigt bedömdes att regionens beredskap hade strukturella svagheter. Enligt de slutsatser som drogs saknades en tydlig struktur för uppföljning av regionstyrelsens ansvar för implementering av regelverket för kris- och katastrofberedskap. Det bedömdes vidare att planer och rutiner för samverkan över förvaltnings- och verksamhetsgränser inte tydligt fanns på plats vid pandemins utbrott.

Revisorerna rekommenderade regionstyrelsen att definiera tydligare roller för chefskap och beslutsfattande vid olika beredskapsnivåer samt ange hur dessa funktioners uthållighet ska säkras över tid. I sitt yttrande framhåller regionstyrelsen att den (citater) ”*ser ett behov av en översyn för att säkra kontinuiteten i vissa särskilt utsatta nyckelfunktioner, framförallt på övergripande regional nivå. En sådan översyn kommer att påbörjas under 2022.*”

I granskningen bedömdes vidare att regionstyrelsen delvis åsidosatte kommunallagens bestämmelser genom att viktiga beslut har fattats av tjänstepersoner utan delegation. Revisionen rekommenderade då regionstyrelsen att (citater): ”*Se över nuvarande delegationsordningar för nämnder och styrelser så att de harmonierar med de rutiner som förutsätts gälla vid särskilda händelser och kriser som kräver regionövergripande samordning samt uppfyller kommunallagens krav vad gäller beslutsfattande i kommuner och regioner*”.

I sitt yttrande¹⁷ framhåller regionstyrelsen (citater): ”*I samband med valet 2022 kommer gällande reglemente och delegationsordningar att ses över bland annat med hänsyn till detta. Under 2023 kommer även det så kallade planverket (regionens krisberedskaps- och kriskommunikationsplan, epidemiplan och katastrofmedicinska plan) att ses över, något som sker varje mandatperiod. Översynen kommer att ta sin utgångspunkt från de brister som uppmärksammats.*”

Frågan om delegation inom krisberedskapsområdet granskades ånyo 2023 i revisionens granskning 2023 *Delegerade beslut*¹⁸. I denna granskning av delegerade beslut konstaterades att det i nämndernas delegationsordningar helt saknas beslutspunkter kopplat till deras ansvar för krisberedskap inom sina respektive verksamhetsområden och att de tidigare uppmärksammade bristerna bedömdes fortfarande föreligga. Likaså noterades att det saknas skrivningar i regionstyrelsens reglemente om ansvar för frågor kopplat till säkerhet.

Vid genomgång av regionstyrelsens beslutsärenden under perioden 2021 till 2023 noteras att den översyn som regionstyrelsen aviserat för behandling i regionfullmäktige i oktober 2023 tills vidare inte har behandlats politiskt. I intervjuer har dock framförts att en reviderad krisberedskapsplan ska beslutas under första halvåret 2024 och att de tidigare uppmärksammade bristerna då kommer att beaktas.

Övriga intervjuer

Vid intervjuer med företrädare för sjukhus och andra förvaltningar framgår att det är tydligt hur kriser och särskilda händelser som har en lokal omfattning ska hanteras. Däremot vid eventuella större händelser som kräver regional samordning är uppfattningen bland de intervjuade att det finns oklarheter

¹⁶ Granskning av kris- och katastrofberedskap. Rapport nr 4 – 2021

¹⁷ Regionstyrelsen 2022-02-03 (§19)

¹⁸ Granskning av delegerade beslut. Rapport nr 6 – 2023

om roller och mandat. (Citat) ”På avdelningsnivå vet alla vad de ska göra, på sjukhusnivå vet alla, men det behöver knytas ihop på regionnivå”. En brist uppges vara att man (citater) ”aldrig har suttit tillsammans”. Det är därför inte tydligt vilken roll olika delar av organisationen ska ha.

Det lyfts även att det har skett omorganisationer centralt och att det inte alltid har funnits tillgång till ett centralt stöd. Det uppges också vara ett problem att de enheter som arbetar med krisberedskap har två chefsnivåer mellan sig och regiondirektör. (Citat) ”Genom att ingen företräder detta i ledningen i vardagen riskerar det att betraktas som en sekundär fråga.” Det har även yttrats att den osäkerhet som råder i ”föreperspektivet” även riskera att spilla över i krisläge.

Det har även framförts att den fortfarande gällande gamla planen från 2019 är otydlig och innehåller felaktigheter. Den är inte heller anpassad till regionens nuvarande organisation. Det är en risk för en god beredskap om det råder oklarhet om beslutsprocessen vid särskilda händelser, vilket det gjorde när pandemin inträffade vintern 2020. Den gällande planen och strukturen saknade tydligt regelstöd för hanteringen av pandemin. Det hade inte förutsetts en händelse med sådan omfattning och tidsutdräkt.

Styrning och uppföljning

I granskning av kris- och katastrofberedskap 2021 rekommenderade revisionen regionstyrelsen att (citater): ”Utveckla mer strukturerade former för uppföljning och intern kontroll med utpekat ansvar för respektive styrelse och nämnd.”

Regionstyrelsen gav bland annat följande yttrande i anledning av rekommendationen (citater): ”Krisberedskap och katastrofmedicinsk beredskap kommer framöver även lyftas fram och bli en mer tydligt integrerad del i arbetet med intern kontroll. En översyn av arbetet med intern kontroll i Region Skåne har nyligen påbörjats och beredskapsperspektivet kommer att ingå i denna.”

Verksamhetsplan och budget

I Region Skåne verksamhetsplan och budget 2023¹⁹ liksom motsvarande för 2024²⁰ betonas att Region Skåne har ansvar för viktiga samhällsfunktioner som måste fungera under alla omständigheter. En stabil vardag och god beredskap skapar förutsättningar att hantera kriser och minskar risken för störningar som påverkar verksamheten. Region Skåne ska därför säkerställa förmågan att kontinuerligt kunna tillhandahålla hälso- och sjukvård, kollektivtrafik samt i det regionala utvecklingsarbetet skapa förutsättningar för robusthet, redundans och förmåga att hantera förändringar i verksamheten. Områden som pekas ut är hög driftsäkerhet i Region Skånes fastigheter, robusta digitala lösningar, säkra försörjningsflöden av varor och tjänster vilka ska fungera under kris, höjd beredskap och krig. I planen lyfts även frågan om en trygg och säker miljö för patienter, besökare, resenärer och medarbetare och invånare samt informationssäkerhet.

Enligt verksamhetsplanen ska regionfullmäktige för varje mandatperiod fastställa en plan för hur Region Skåne ska hantera extraordinära händelser baserad på en regional risk- och sårbarhetsanalys.

Verksamhetsplanen för 2024 tar upp att Region Skånes åtgärder under planperioden och kommer att (citater) ”anpassas och utvecklas i enlighet med kommande inriktningsbeslut om försörjningsförmåga och beredskap såväl för nationell som regional nivå”.

Regionstyrelsen

Möteshandlingar från regionstyrelsen har analyserats från och med 2017 och framåt. Av genomgången framgår följande:

- Krisberedskap- och kriskommunikationsplan fastställdes i oktober 2019.²¹

¹⁹ Verksamhetsplan och budget 2023 – med plan för 2024 och 2025

²⁰ Region Skånes verksamhetsplan och budget 2024 med plan för 2025–2026

²¹ Regionstyrelsen 2019-10-10 (140). (Regionstyrelsens arbetsutskott beslöt 2019-10-01 att fastställa rapporten Risk- och sårbarhetsanalys Region Skåne 2019 med bilagor och att översända den till Socialstyrelsen, MSB samt till länsstyrelsen.)

- Regional katastrofmedicinsk plan för Region Skåne och Epidemiberedningsplan för Region Skåne inklusive Beredskap vid pandemisk influensa fastställdes i december 2019.²²
- I oktober 2020²³ Svar på initiativärende som bifölls. *Skapa permanent beredskapslager för material, vacciner och mediciner.*
- Uppdrag ges i mars 2022²⁴ till regiondirektören om *Beredskapsåtgärder med anledning av kriget i Ukraina.* Återkoppling av uppdraget ska ske löpande till regionstyrelsens arbetsutskott (RSAU).
- I juni 2022²⁵ beslut angående remissvar om *Slutbetänkande Hälso- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga (SOU)* samt beslut angående *Lagerhållning - Region Skåne*
- I april 2023²⁶ remissvar angående *Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU)*
- I december 2023²⁷ beslut angående remissvar *En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU)*

RSAU fastställde i oktober 2023 rapporten Risk- och sårbarhetsanalys Region Skåne 2023 och att översända den till Socialstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt till länsstyrelsen i enlighet med gällande regelverk.

RSAU har erhållit verksamhetsinformation om beredskapsåtgärder vidtagna som en följd av kriget i Ukraina.

Tjänstepersonbeslut

Merparten av de beslut som omgav hanteringen av covid-19-pandemin under åren 2020 - 2022 fattades inom tjänstepersonsorganisationen. Den beslutslogg som upprättades av dåvarande Område Kris, Säkerhet och Miljö (KSM) omfattar cirka 150 beslutsärenden, varav regiondirektören har svarat för drygt hälften medan resterande del har beslutats av områdeschef KSM/Regional medicinsk krisledning (RMKL) och hälso- och sjukvårdsdirektören som stabsbeslut.

Covid-19-pandemins status som samhällsfarlig upphörde under första halvåret 2022. Redan i mars 2022 fick dock koncernledning anledning av uppmärksamma kriget i Ukraina som utbröt efter Rysslands anfall den 22 februari samma år. Detta föranledde beslut om att skapa beredskap i vården för flyktingar och omhändertagande av skadade personer i Region Skånes hälso- och sjukvård.

Enligt beslutsloggen för RD-beslut (regiondirektörsbeslut) är det efter pandemin främst framtida robust försörjning av material och tjänster som aktualiserats. Denna fråga omfattar såväl former för ”robust” upphandling som lager och logistik.

Enligt minnesanteckningar från koncernledningens möten har regiondirektören eller representanter för Koncernkontoret informerat om aktuella frågor inom området.

Inom samtliga förvaltningar har respektive förvaltningsledning fattat beslut om krisberedningsplan för sitt ansvarsområde, vilket är ett krav enligt gällande Krisberednings- och kriskommunikationsplan. Detta gäller även primärvården som saknade ett sådant genomarbetat dokument vid föregående granskning 2021.

Reguljär uppföljning

I helårs- liksom delårsrapporter till regionfullmäktige har regionstyrelsen redogjort för arbetet med krisberedskap under rubriken *Robusta och säkra verksamheter.*

²² Regionstyrelsen 2019-12-18 (§183, respektive §184)

²³ Regionstyrelsen 2020-10-15 (§198)

²⁴ Regionstyrelsen 2022-03-09 (§36)

²⁵ Regionstyrelsen 2022-06-07 (§152, respektive §155)

²⁶ Regionstyrelsen 2023-04-27 (§86)

²⁷ Regionstyrelsen 2023-12-12 (§216)

I bland annat Region Skånes delårsrapport jan–aug 2022²⁸ skriver regionstyrelsen (citrat): ”En god beredskapsplanering innefattar krisberedskap och planering för civilt försvar med hänsyn till informationssäkerhet och säkerhetskrydd, samt robusthet i försörjningsberedskap och byggnader och säkerhet i arbetsmiljön. Målet för Region Skåne är en robust organisation med förmåga att bibehålla sin funktion även vid omfattande oväntade händelser, höjd beredskap och ytterst krig.”

Enligt Region Skånes årsredovisning 2022²⁹ har verksamheten inlett arbetet med att kartlägga samhällsviktig verksamhet och kritiska leveranser, samt dess förmågor, sårbarheter och behov av åtgärder. Förvaltningsövergripande kris- och katastrofplaner uppges ha reviderats baserat på erfarenheter från pandemin för att tydliggöra krishanteringsarbetet och skapa struktur.

Region Skånes Delårsrapport per augusti 2023³⁰ omnämner att arbete pågår med att revidera regionövergripande policy, planer, riktlinjer, instruktioner, processer och rutiner inför beslut och implementering av uppdaterade styrdokument inom krisberedskap. Arbetet med Region Skånes risk- och sårbarhetsanalys (RSA) 2023 har haft sin tyngdpunkt i uppdatering av samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden för organisationens verksamheter. I samband med upphandlingar av logistik- och lagertjänst och läkemedelsförsörjning har Region Skånes infört ökade krav gällande tillgång och lagerhållning av produkter. Vidare har en regional struktur för lagerhållning avseende materialförsörjning via centrallager av vårdnära förbrukningsmaterial utformats. Regionstyrelsen beslutade i mars 2023 att godkänna ett hyresavtal med extern part för lokal avseende centrallager i Skåne.

Avseende de statliga överenskommelserna om regionernas arbete med civilt försvar så har Region Skåne enligt delårsrapporten framför allt koncentrerat sitt arbete på försörjningsberedskap för prioriterade läkemedel.

Intern kontroll

Regionstyrelsen behandlade vid sitt sammanträde i februari 2023 ”Anvisningar för intern kontroll i region Skåne”³¹ vilka faller tillbaka på tidigare beslutade ”Tillämpningsanvisning till reglementet för God hushållning och intern kontroll”³². Anvisningarna avser hela Region Skånes organisation. I dokumenten understryks nämndernas ansvar för den interna kontrollen enligt kommunallagen. Inget av dessa dokument omfattar anvisningar rörande krisberedskap eller närliggande frågor. Anvisningarna för 2024³³ har inte ändrats i detta avseende.

Regionstyrelsen fastställde i mars 2023³⁴ för sin del förslag till riskanalys och riskhanteringsplan och godkände plan för intern kontroll för 2023. Under rubriken ”Robust försörjning” identifieras risken (citrat): ”att rätt åtgärder inte genomförs i tid på grund av otydlighet i ansvar, roller, förmåga, IT stöd och uppgifter vilket kan riskera förseningar i arbetet mot en Robust Försörjning.” Det framgår bland annat att Region Skånes uthållighet och förmåga ska tydliggöras samt att roller och ansvar ska specificeras under 2023. Vid regionstyrelsens delårsuppföljning i oktober 2023³⁵ konstateras att detta arbete har påbörjats, men har behövt skjutas på för att i ett första steg fastslå modifierat ramverk för arbetet med civilt försvar samt beslut om Handlingskraft Region Skåne 2023–2026. Vid uppföljning per helår 2023³⁶ konstateras att beslut ännu inte är fattat. Arbetet med civilt försvar, där försörjningsberedskap är en del, ska återupptas i början av 2024.

²⁸ Region Skånes delårsrapport jan-aug 2022

²⁹ Region Skånes årsredovisning 2022

³⁰ Region Skånes Delårsrapport januari-augusti 2023

³¹ Regionstyrelsen 2023-02-09 (§11)

³² Regionstyrelsen 2017-06-01 (§143)

³³ Anvisningar för systematisk intern kontroll i Region Skåne 2024 – 2026. (behandlades av regionstyrelsen 2024-02-08)

³⁴ Regionstyrelsen 2023-03-30 (§49)

³⁵ Regionstyrelsen 2023-10-12 (§164)

³⁶ Regionstyrelsen 2024-02-08

Övrig uppföljning

Av genomgången av regionstyrelsens möteshandlingar från och med 2017 till och med 2023 framgår att styrelsen:

- I oktober 2020³⁷ fastställde vad som gäller för uppföljning och revidering av *Riktlinjer för leverantörers medverkan i Region Skånes krisberedskap*
- I april och juni 2021³⁸ erhöll information om och behandlade ”Redovisning Region Skånes försörjningsberedskap”. Informationen skedde bland annat mot bakgrund av de problem och brister som uppkommit i hälso- och sjukvårdens materialförsörjning globalt, nationellt, regionalt och lokalt i samband med covid-19.

Uppföljning av informationssäkerhetsarbetet har skett årligen.

Uppföljning i övriga nämnder

Av dokumentgranskning och genomförda intervjuer har framgått att ingen specifik uppföljning av krisberedskapsfrågor har genomförts i de nämnder som ingått i denna granskning.

Samverkan och koordination av planer

I den tidigare granskningen av kris- och katastrofberedskap 2021 rekommenderade revisionen regionstyrelsen att (citrat) ”samverkan över förvaltnings- och verksamhetsgränser säkras och struktureras. Likaså behövs samordnade övningar som omfattar scenarier för händelser som sträcker sig över lång tid och berör många delar av organisationen.” Regionstyrelsen yttrade att den instämde i att bedömningen att Region Skånes regelverk och rutiner för krishantering rörande samverkan över förvaltnings- och verksamhetsgränser inte har varit anpassade till utdragna särskilda händelser. Vidare skrev styrelsen bland annat (citrat): ”Inför framtiden är ambitionen att det så kallade planverket ska anpassas för att tydligare främja samverkan över förvaltnings- och verksamhetsgränser”.

I tidigare granskning rekommenderade revisionen även att det finns ett behov av översyn när det gäller korrelation mellan epidemiberedskapsplan och övriga krisberedskapsplaner. Regionstyrelsen yttrade bland annat att (citrat): ”Region Skåne kommer att uppdatera både sina krisberedskapsplaner och epidemiberedskapsplaner under 2023. Dessa planer uppdateras varje mandatperiod för att ta hänsyn till nya direktiv och den allmänna samhällsutvecklingen. En av de största utmaningarna med den pågående pandemin har varit det utdragna förloppet. Vid revideringen kommer därför scenarion med en långvarig krissituation till följd av en pandemi att tas i beaktande.”

I samband med genomförande av denna granskning i februari 2024 har aviserad uppdatering av planerna inom krisberedskap ännu inte skett. Enligt genomförda intervjuer har framgått att berörda nämnder och förvaltningar inte erhållit några direktiv som ändrat tidigare ansvar och rutiner. Det har samtidigt uttryckts att erfarenheterna från covid-19-pandemin medfört en ökad interaktion mellan verksamheter och förvaltningar inom Region Skåne. Det har även framgått att genomförda övningar i högre grad än tidigare beaktat behovet av regional koordination och samordning.

4.2 Slutsatser och bedömningar

Organisatoriskt ansvar

I tidigare granskning uppmärksammades att nämndernas och styrelsernas roll vad avser beredskapsförberedelser var otydlig samt att gränsdragningen mellan politiska beslut och verkställighetsbeslut inte fullt uppfyller kommunallagens krav vad gäller beslutsfattande i kommuner och regioner. Regionsty-

³⁷ Regionstyrelsen 2020-10-15 (§198)

³⁸ Regionstyrelsen 2021-04-29 (§87) och 21-06-03 (§101)

relsen instämde även i denna kritik. Frågan har även belysts i en särskild granskning av delegerade beslut 2023. I granskningen av delegerade beslut dras följande slutsats (citater) ”*Bedömningen är att reglemente och delegationsordningar för nämnder och styrelser i begränsad omfattning uppfyller kommunallagens krav vad gäller beslutanderätten i samband med särskilda händelser och kriser som kräver regionövergripande samordning*”.

Region Skånes nämnder har enligt reglemente för styrelser och nämnder i Region Skåne ett uttalat verksamhetsansvar enligt beslutade riktlinjer. De har ansvar för att verksamheternas resurser används på ett rationellt och effektivt sätt. Nämnderna svarar även direkt inför fullmäktige. Nämnderna har dock inte påförts något ansvar för krisberedskap. I granskningen har det framgått att arbetet med beredskap och förstärkning av den civila försvarsförmågan tar ökade resurser i anspråk både personellt och ekonomiskt bland Region Skånes verksamheter. Nuvarande fördelning av ansvar och roller riskerar således leda till att nämnderna möjligheter att göra avvägningar om vilka prioriteringar som ska göras inom den egna verksamheten begränsas. Utan ett uttalat ansvar riskerar även krisberedskapsfrågor att inte uppmärksammas vid nämndernas planering av verksamhet och ekonomi.

Det har i granskningen även framkommit att roller och mandat uppfattas som otydliga på den regionala nivån och att den osäkerhet som råder i ”föreperspektivet”, det vill säga när förberedelser för en god beredskap ska genomföras, även riskera att spilla över i krisläge och en händelse ska hanteras i skarpt läge.

Sammanfattande bedömning är att det organisatoriska ansvaret för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar endast delvis är ändamålsenligt och väl samordnat i hela Region Skåne. Det saknas en tydlighet vilket ansvar nämnder och styrelser har för att verksamheterna ska uppfylla sina åtaganden för krisberedskap och civilt försvar. Det saknas också tydlighet för regionstyrelsen och övriga nämnder vilka beslut rörande krisberedskap som bör fattas politiskt och vilka som kan tas som verkställighetsbeslut.

Styrning och uppföljning

I granskning av kris- och katastrofberedskap 2021 rekommenderade, som tidigare nämnts, revisionen regionstyrelsen att (citater):”*Utveckla mer strukturerade former för uppföljning och intern kontroll med utpekade ansvar för respektive styrelse och nämnd.*” I granskningen har det noterats att sådana åtgärder ännu inte har vidtagits. De aviserade förändringarna av instruktionerna för intern kontroll av detta område har inte heller realiserats.

Frågor rörande krisberedskap och civilt försvar har endast i begränsad omfattning blivit föremål för ställningstaganden i de politiska organen och detta endast i regionstyrelsen medan styrande beslut och uppföljningsinsatser inom området saknas helt inom övriga nämnder. Den styrning och uppföljning som sker från regionstyrelsen av Region Skånes arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar är förutom vad gäller försörjning och lagerhållning knapphändig. Återkopplingen till regionfullmäktige är hållen på en övergripande nivå. Vad gäller civilt försvar saknas politiska beslut om inriktning och inte heller har skett någon uppföljning och kontroll från regionstyrelsens sida hur Region Skåne uppfyllt sina åtaganden gentemot staten.

Sammanfattande bedömning är att det inte bedrivs en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende Region Skånes planering av och arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar. Det bedrivs från regionstyrelsens sida en otillräcklig kontroll inom området vilket medför risker för att det saknas en tydlig bild av behov och förutsättningar för att uppnå de målsättningar som regionfullmäktige har fastställt.

Samverkan och koordination

Erfarenheterna från hanteringen av covid-19-pandemin var att de planer som formulerats för krishantering var dåligt koordinerade och delvis motstridiga. Förändringar avseende en ny och mer sammanhållen struktur har aviserats, men har tills vidare inte beslutats.

Under pandemin framkom även att behovet av samplanering och övning över förvaltningsgränserna och mellan drift och service var stort. Tydligare riktlinjer till förvaltningarna om att vidta sådana åtgärder efterlystes. Hittills har inga sådana beslut fattats. Utbildnings- och övningsverksamheten har dock under 2022 och 2023 haft ett ökat fokus på förvaltningsövergripande övningar.

Sammanfattande bedömning är att Region Skånes planer för hantering av kris- och katastrofer inte tillräckligt är koordinerade och integrerade i ordinarie styr- och uppföljningsprocesser.

5 Beredskapsförberedelser för civilt försvar

Syftet i detta avsnitt är att beskriva iakttagelser och bedömningar avseende revisionsfrågan: *Bedriver Region Skåne de beredskapsförberedelser som krävs för att på sikt kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap enligt sina åtaganden?*

5.1 Genomförande av överenskommelserna med staten

I överenskommelserna mellan staten och regionerna om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar (se även avsnitt 4.2) har sju insatsområden för regionerna preciserats:

1. Krigsorganisation och dess bemanning³⁹.
2. Samverkan och ledning⁴⁰
3. Planeringssamverkan⁴¹
4. Utbildning och övning
5. Traumavård och omhändertagande av många skadade
6. Försörjningsberedskap⁴²
7. Motståndskraft⁴³

Enligt vad som har framkommit har Region Skåne genomfört de insatser som förutsatts i överenskommelserna. Arbetet har bedrivits inom ramen för en organisation som strukturerats för vart och ett av de sju insatsområdena. Region Skåne har utöver dessa områden valt att lägga till tre ytterligare områden, nämligen styrning, regional utveckling och kommunikation. Arbetet har från hösten år 2021 till och med första halvåret 2023 letts av ”Den regionala strategiska styrgruppen”. Gruppen har svarat för att samordna och driva arbetet med att förbereda Region Skåne för att upprätthålla verksamheten under kris, höjd beredskap och krig. Gruppen har letts av Regiondirektören, sedan mars 2023 med stabsstöd från Områdeschef Säkerhet, Beredskap, Hållbarhet Miljö (SBHM).

Beredskapsenheten har varit operativt ansvariga för merparten av insatsområdena, såsom samverkan och ledning, planeringssamverkan, utbildning och övning och motståndskraft. Det senare området har dock strukturerats i flera delar i vilka även Digitalisering, IT och MT samt Regionfastigheter haft centrala uppgifter. Ansvar för insatsområdet krigsorganisation och dess bemanning har åvilat HR-direktören samt Hälso- och sjukvårdsdirektören avseende upprätthållandet av hela sjukvårdskedjan under höjd beredskap. Insatsområdet Försörjningsberedskap har legat under ekonomidirektörens ansvar.

³⁹ Regionen ska planera för att i krig kunna upprätthålla en viss förmåga att bedriva hälso- och sjukvård. Hela vårdkedjan ska beaktas i arbetet inklusive smittskydd och primärvård.

⁴⁰ Regionen ska stärka sin förmåga att bedriva samverkan och ledning vid särskilda händelser samt höjd beredskap och krig.

⁴¹ Regionen ska delta i planeringen av totalförsvaret på lokal, regional och nationell nivå.

⁴² Anpassning av den normala försörjningen av läkemedel, medicinteknik, blod, och sjukvårdsmateriel, med mera för att möta behoven under höjd beredskap. Motsvarande ska göras för bland annat livsmedel, textilier och drivmedel.

⁴³ Avser bland annat systematiskt informationssäkerhetsarbete och kontinuitetshandling och andra robustethöjande åtgärder (hälso- och sjukvårdens och dess stödfunktioner såsom vårdfastigheter, it, service och försörjning) för förstärkt förmåga till kontinuerlig drift av prioriterade delar av hälso- och sjukvården såväl i framtida kriser som krig.

Området traumavård låg inledningsvis på Södra sjukvårdsregionens traumavårdsansvarig tillika förvaltningschef SUS, men fördes över till Hälso- och sjukvårdsdirektören i samband med att området 2022 vidgades till ”omhändertagande av stort antal skadade”. Varje insatsområde har haft en särskild insatsområdesansvarig.

Arbetet har avrapporterats till staten och Region Skåne har även erhållit den ekonomisk kompensation från staten som förutskickats i överenskommelserna.

Region Skåne har inte någon formellt fastställd krigsorganisation. Däremot fattades 2021, enligt minnesanteckningar från koncernledningsmöte, beslut om krigsplacering. I enlighet med detta är samtliga tillsvidareanställda (med vissa undantag⁴⁴) krigsplacerade i Region Skåne. Krigsplaceringsbeslutet är en planeringsåtgärd för att Region Skåne ska kunna fastställa sin krigsorganisation. Att vara krigsplacerad innebär för medarbetaren inga skyldigheter under fredstid, men medarbetaren förutsätts ha god kunskap om vad som gäller vid krigsfara eller krig. Förvaltningarna har samtidigt haft till uppdrag att planera sina egna krigsorganisationer.

Beslut om ny organisation i maj 2023

Regiondirektören har låtit utvärdera Region Skånes arbete med överenskommelserna. I maj 2023 tog direktören beslut om en modifierad struktur för arbetet⁴⁵. Beslutet innebär bland annat att tidigare koncernledningen övertar den tidigare strategiska styrgruppens ansvar för strategiska frågeställningar. Därutöver bildas ett *Regionalt råd för civilt försvar* med områdeschef SBHM som sammankallande. Uppgiften är bland annat att säkra driften av arbetet med civilt försvar. Därutöver skapas även ett *Regionalt samordningsforum för civilt försvar* för mer operativ samverkan och att tillvarata potentiella synergieffekter.

De tidigare identifierade insatsområdena kvarstår, men uppgifterna ska i stället utföras i ordinarie linjeorganisation. Ansvar och roller definieras för ett antal funktioner såsom kanslidirektör, Område Säkerhet, Beredskap, Hållbarhet, Miljö samt utsedda direktörer och förvaltningschefer. Samtliga förvaltningschefer ska enligt givna ansvar och befogenheter sörja för förvaltningens ordinarie krisberedskaps- och säkerhetsarbetet. Enligt beslutet är syftet även att möjliggöra att arbetet kommer in i Region Skånes ordinarie verksamhets- och budgetprocess.

Av vad som framkommit är beslutet om den nya organisationen ännu inte implementerat vid tidpunkten för denna granskning.

Intervjuer

Vid intervjuer som har genomförts vid granskningen framgår att det har funnits en stark uppslutning kring de olika insatsområdena från utsedda personers sida. Däremot påpekas det som en brist att få har överblick vilket arbete som genomförs. Det leder till att det inte är tydligt vilken roll olika delar av organisationen ska ha. Samtidigt har framkommit som en förklaring att de delar som omfattas av säkerhetsskydd och sekretess endast har delgivits de som har behov eller rätt att ta del av informationen.

Av intervjuerna har det även framgått att arbetet med civilt försvar inte är välkänt inom organisationen. Det har undantagsvis avrapporterats i de politiska organen. Exempelvis Primärvården Skåne har gjort en sådan avrapportering i sin nämnd.

Det är, enligt vad som framkommit, tills vidare för tidigt att utvärdera den nya organisationen för hantering av överenskommelserna. Det uppges inte heller vara klargjort på vilket sätt frågorna ska integreras i ordinarie verksamhetsstyrningsprocesser. Enligt Region Skånes verksamhetsplan och budget 2024 ska dock (citat) ”*verksamheterna kontinuerligt och systematiskt arbeta med risk- och sårbarhet samt kontinuitetshantering som centrala delar för att stäkra regionens robusthet mot kris och krig*”.

⁴⁴ Exempelvis att personen redan är ianspråktagen av annan organisation.

⁴⁵ Modifierat ramverk och struktur för fortsatt arbete med överenskommelse mellan staten och SKR rörande hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar. Regiondirektören 2023-05-15

5.2 Slutsatser och bedömningar

I granskningen har det framgått att Region Skåne sedan år 2021 haft en samlad struktur för att styra och genomföra de uppgifter som Region Skåne genom överenskommelser mellan SKR och staten åtagit sig att utföra för förstärkning av totalförsvaret. Det har, med beaktande av en betydande del av detta arbete omfattas av sekretess, inte framkommit att det har skett några väsentliga avvikelser från fastställda planer.

Arbetet har till och med år 2023 skett inom ramen för en organisation för styrning. Beslut har emellertid tagits av regiondirektören att arbetet framöver ska integreras i ordinarie organisation och verksamhetsstyrning.

Tidigare har redogjorts för att det saknas tydliga politiska beslut om inriktning av detta arbete. Likaså är den uppföljningen av området summarisk. Tyngdpunkten i arbetet har legat i tjänstepersonsorganisationen.

Sammanfattande bedömning är att Region Skåne bedriver de beredskapsförberedelser som krävs för att på sikt kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap enligt sina åtaganden.

6 Utbildningar och övningar

6.1 Krav på regionerna

De nationella regelverken rörande regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) och tillhörande föreskrifter för katastrofmedicinsk beredskap beskriver krav på regionerna att bedriva övnings- och utbildningsverksamhet inom området. Det ska bland annat finnas en utbildnings- och övningsplan för mandatperioden som efterföljs. Krisledningsorganisationen i sin helhet ska medverka i regelbunden övning och träning. Det ställs även krav på att krisledningsnämnden ska tränas och utbildas i sin roll. Socialstyrelsen föreskriver att personalen i hälso- och sjukvården ska tränas och övas så att de kan upprätthålla och utveckla den katastrofmedicinska beredskapen och genomföra insatser vid allvarlig händelse⁴⁶.

Krav ställs även på att genomförda övningar ska utvärderas och ligga till grund för förbättringsarbete.

Inom ramen för de överenskommelser som träffats mellan staten och SKR/regionerna är utbildning och övning en prioriterad fråga. Regionerna har bland annat åtagit sig att bedriva kompetenshöjning gällande totalförsvaret.

6.2 Genomförande

Region Skånes årsredovisning för 2022 nämner att utbildningsinsatser har riktats mot lednings- och stabsfunktioner samt personal på akutmottagningar, vårdavdelningar och mottagningar och att övningar har genomförts.

I regionstyrelsens verksamhetsberättelse för delår 2023 anges att de kontinuerliga uppgifter som regionen ska arbeta (citater) ”har fortlöpt enligt plan med bland annat utbildningar, övningar, samverkan och utvecklingsarbete med lägesrapportering inkluderat tekniska stödsystem för samverkan och samband vid en extraordinär händelse, alternativa ledningsplatser.”

⁴⁶ HSLF-FS 202:60

I granskningen har det framgått att det finns en årlig regional plan för utbildning och övning; *Årshjul för katastrofmedicinsk utbildning och övning*. Ansvarig för planen är Enhet Beredskap. Planen fastställs dock inte formellt. Av planen för 2023 framgår att det har genomförts cirka 25 utbildningsblock. Vissa är på mer grundläggande nivå rörande exempelvis stabsmetodik eller allmänt kring krav som ställs med hänsyn till åtagandena för civilt försvar och eventuellt NATO-medlemskap. Andra utbildningar är mer operativt orienterade mot användning av kommunikationssystemet RAKEL eller prehospital sjukvårdsledning. Under året har ett tiotal övningar genomförts, varav vissa med koppling till genomförda utbildningar. Övningar förekommer som rör samverkan med andra regionala eller nationella myndigheter. Region Skåne deltar även i övningar som genomförs av nationella aktörer.

Utöver de övningar som genomförs regionalt genomför sjukhusen och andra förvaltningar egna övningar och utbildningar inom ramen för sina lokala krisledningsorganisationer enligt ett "avtal" med SBHM. Av bland annat sjukhusstyrelse Kristianstads verksamhetsberättelse för 2022 framgår att det under åren har skett utbildningsinsatser riktat mot katastrofledningen, personal på akutmottagningen, vårdavdelningar och mottagningar. Likaså har regelbundna övningar inom stab och för sjukvårdsgrupp genomförts. Övningarna har utvärderats och avrapportering har skett till SBHM. Servicenämnden genomförde två övningar under 2022.

Primärvårdsnämnden understryker i sin årsberättelse för 2022 verksamhetschefernas ansvar för det lokala krisberedskapsarbetet och vikten att regelbundna övningar genomförs för olika kris- och katastrofsituationer.

I fastighets- och servicenämndens delårsrapport för 2023 beskriver Regionfastigheter att (citrat): *"En bank med krisövningar är framtagen och övningar genomförs kvartalsvis"*. Regionservice har under 2023 låtit ledningsgrupp och identifierade nyckelkompetenser genomgå utbildning i krisstabsledningsmetodik med tillhörande övningar. Av hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsberättelse för 2022 framgår (citrat): *"Medarbetare inom avdelning för hälso- och sjukvårdsstyrning har fått utbildning i Civilt försvar och arbetet kring detta."* Krisledningsnämnden genomförde i januari 2024 en sådan övning som förutsätts i det nationella regelverket.

Av intervjuer framgår att det finns en utbredd insikt om behovet av utbildning och övning. Som ett stort hinder beskrivs dock att det är svårt särskilt för hälso- och sjukvården att avstå från personal för övningar och utbildningar.

6.3 Slutsatser och bedömningar

Iakttagelser i granskningen är att det bedrivs en aktiv och strukturerad planering av övning och utbildning inom området både på regional och lokal nivå. En del av utbildningen är koordinerade med nationella aktiviteter. Intentionerna motverkas delvis av den problematik med kompetensförsörjning som råder inom flera yrkesområden i hälso- och sjukvården, varför personal inte kan medverka i övningsaktiviteterna i önskad omfattning.

Sammanfattande bedömning är att de krav som ställs på kompetenshöjning, övningar och utbildningar inom beredskapsområdet och civilt försvar i huvudsak uppfylls.

7 Robust försörjning

Syftet i avsnittet är att beskriva iakttagelser och bedömning avseende revisionsfrågan: *Bedriver Region Skåne en robust försörjning av varor, tjänster och lokaler?*

7.1 Försörjning av varor, tjänster och lokaler

Fastighets- och servicenämnden är enligt reglementet ansvarig för Region Skånes fastighetsförvaltning, fastighetsunderhåll, lokalförsörjning och externa hyresavtal genom förvaltning Regionfastigheter och är ansvarig för Region Skånes gemensamma servicefunktioner i enlighet med riktlinjer från regionstyrelsen genom förvaltning Regionservice.

Det finns inget uttalat ansvar för nämnden i reglementet för kris- och katastrofberedskap men sjukhusbyggnader och driften av dessa är särskilt utpekade som samhällsviktig verksamhet.

Regionfastigheter arbetar därför utifrån Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB:s) vägledning om robusta sjukhusbyggnader. Även förvaltning Regionservice använder sig av detta begrepp och förvaltningen arbetar med Robust försörjning.

Under 2023 påbörjades arbetet med nulägesanalyser inom ramen för Investeringsprogrammet SSIK (Sjukvårdens säkerhet i kris och krig)⁴⁷ på Regionfastigheter i nära samverkan med Regionservice och övriga berörda förvaltningar.

Respektive förvaltningar har genomfört risk- och säkerhetsanalyser vilka baseras på MSB:s vägledning om robusta sjukhusbyggnader. Förvaltningarna har i princip samma struktur med beredskapsplan A och B och ibland även ytterligare plan C beroende på hur känslig verksamhetsprocessen är för en störning. Enligt intervjuade på Regionfastigheter kan det nästan alltid göras mer för att trygga eller säkra en känslig leverans men detta behov måste då vägas mot den ökade kostnad som förvaltningar/enheter får betala för sina lokaler.

Från Regionservice har vi också fått ta del av några av de kontinuitetsplaner och handböcker som finns inom varje verksamhetsområde. Kontinuitetsplanerna innehåller information om ”påverkan” på ”kort sikt” och ”lång sikt”, eskaleringstrappa vid incidenter samt ”återgångsrutin” vid avbrott.

När det gäller lagerhållning av material till sjukvården har bland annat erfarenheterna från covid-19 pandemin, grundstötningen i Suezkanalen och kriget i Ukraina, tillsammans med ökade statliga lagerhållningskrav lett fram till nya beslut och strategier kring Region Skånes lager. Fastighets- och servicenämndens beslutsförslag om att säkerställa en följsam och robust materialförsörjning genom att Region Skåne tar över ansvar, kontroll och utförande av materialförsörjningsflödet i egen regi fastställdes av regionstyrelsen i november 2023. Som grund för beslutet anges ”*En förstärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården SOU 2021:19*” samt ”*Tilläggsöverenskommelse om försörjningsberedskap för läkemedel och tillhörande medicintekniska produkter mellan staten och SKR*” där ökade krav ställs på lagerhållning för vård som inte kan anstå. I underlaget till beslut anges vidare att den övergripande inriktningen för totalförsvaret är att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet.

När det gäller telefoni har Regionservice under hösten gått över till MSB:s telefoni och kommunikationssystem Rakel. Regionfastigheter har utrustat Ingenjör i beredskap med Rakelterminaler och kommer i närtid även att utrusta tekniker i beredskap med sådana.

Medarbetare från Regionservice och Regionfastigheter deltog i den förvaltningsövergripande övningen ”Oskar” som Region Skåne genomförde 2022 och under hösten har förvaltningen genomfört två halvdagsutbildningar och i slutet av oktober genomfördes en gemensam utbildning tillsammans med Regionfastigheter.

I fråga om IT-infrastruktur och nätverk i Region Skånes lokaler har Regionfastigheter inte ansvaret utan hänvisar till förvaltning Digitalisering IT och MT under nämnden för operativ regiongemensam verksamhet.

⁴⁷ Regeringen gav i december 2022 Socialstyrelsens i uppdrag att säkerställa sjukvårdens kapacitet och driftsäkerhet vid höjd beredskap och ytterst krig genom att förbereda och förvalta SSIK.

Fastighets- och servicenämnden har också med en övergripande risk i planen för intern kontroll som behandlar *Säkerhetspolitiskt omvärldsläge*. Där noteras risken för bristsituationer och risken för störningar i samhällsviktig verksamhet. För att hantera risken anges att förvaltningarna bedriver ett aktivt kontinuitetsarbete och på så sätt pågår arbete för att kunna hantera eventuella bristsituationer och störningar i verksamhet, orsakade av bland annat omvärldsläget. Den interna kontrollplanen är beslutad av fastighets- och servicenämnden och uppföljning I behandlades och beslutades av nämnden den 28 juni 2023.

7.2 Slutsatser och bedömningar

Fastighets- och servicenämnden har som driftsansvarig för förvaltningarna Regionfastigheter och Regionservice ett ansvar för att Region Skåne bedriver en robust försörjning av varor, tjänster och lokaler då detta ansvar i huvudsak ligger under ordinarie verksamhetsansvar i linjen.

Sammanfattande bedömning är att för de delar kopplade till robust försörjning som ligger under fastighets- och servicenämndens ansvar bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn tagen till gällande reglemente.

8 Offentlighet, sekretess och säkerhetsskydd

Avsnittet ta fasta på revisionsfrågan: *Sker en ändamålsenlig avvägning vad gäller sekretess inom arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?*

8.1 Regelverk och förutsättningar

Enligt Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 5 kap 4 § ska en myndighet på begäran av en enskild lämna uppgift ur en allmän handling som förvaras hos myndigheten, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. Vidare i 5 kap 5 § står även att myndighet på begäran av en annan myndighet ska lämna uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. Lagen innehåller vidare bestämmelser om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar. Dessa bestämmelser avser förbud att röja uppgift, vare sig detta sker muntligen, genom utlämnande av allmän handling eller på något annat sätt.

Enligt Säkerhetsskyddslag (2018:585) 1 kap 1 § gäller denna lag för den som till någon del bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd (säkerhetskänslig verksamhet). Vidare i 2 kap 1 § ska den som till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet (verksamhetsutövare) ska utreda behovet av säkerhetsskydd (säkerhetsskyddsanalys). Säkerhetsskyddsanalysen ska dokumenteras. Med utgångspunkt i analysen ska verksamhetsutövaren planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, förekomst av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter. Verksamhetsutövaren ska även kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten, anmäla och rapportera sådant som är av vikt för säkerhetsskyddet och i övrigt vidta de åtgärder som krävs enligt denna lag. Informationssäkerhet ska enligt 2 kap 3 § punkt 1 förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter obehörigen röjs, ändras, görs tillgängliga eller förstörs, och enligt punkt 2 förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet. Vidare enligt 2 kap 5 § ska säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter delas in i säkerhetsskyddsklasser utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet. Indelningen i säkerhetsskyddsklasser ska göras enligt följande:

1. kvalificerat hemlig vid en synnerligen allvarlig skada,
2. hemlig vid en allvarlig skada,

3. konfidentiell vid en inte obetydlig skada, eller
4. begränsat hemlig vid endast ringa skada.

Region Skåne ska, enligt nämnda regler, ha ett dokumenterat regelverk för att upprätthålla verksamhetens säkerhetsskydd. Det innefattar de funktioner som krävs för att arbetet ska kunna bedrivas på ett fullgott sätt, systematiskt och kontinuerligt samt kontrolleras och följas upp. Inom Region Skåne finns ”Instruktion om säkerhetsskydd” beslutad av regiondirektören 2021 respektive 2022 samt även ”Instruktion för hantering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och handlingar”⁴⁸ baserad på ovan nämnda instruktion.

Enligt Region Skånes Riktlinjer för informationssäkerhet, beslutad av regionstyrelsen 2017-12-07, ska Region Skåne på ett strukturerat sätt proaktivt förebygga att informationssäkerhetsincidenter inträffar. Inträffade informationssäkerhetsincidenter ska hanteras effektivt för att minimera skadorna i verksamhet så långt som möjligt och när det behövs, med hjälp av krishanteringsplaner. Vidare står bland annat att informationen ska skyddas så att endast behörig får tillgång till den (konfidentialitet). Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för informationssäkerheten inom Region Skåne och därmed uppföljning av denna. Efterlevnaden av Region Skånes riktlinjer för informationssäkerhet ska årligen följas upp och rapporteras till regionstyrelsen av informationssäkerhetschefen.

Inom Region Skåne finns även framtagna PM, instruktioner, broschyrer från bland annat Enheten för Juridik och Koncernkontoret. Huvudsyftet med dessa dokument är att de ska utgöra ett stöd i arbetet med att sekretesspröva allmänna handlingar i samband med begäran om utlämnande av allmän handling. De beskriver hur allmänna handlingar i Region Skåne ska hanteras. Den redogör för hur allmänna handlingar lämnas ut efter begäran från allmänheten och hur allmänna handlingar, med eller utan känsliga eller sekretessbelagda uppgifter, ska skickas elektroniskt eller via post.

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrift om landstings risk- och sårbarhetsanalyser MSBFS 2015:4 samt information på myndighetens hemsida (nerladdad 2023-12-18) anges att offentlighetsprincipen är en av hörnstenarna i ett demokratiskt samhälle vilket innebär att offentliga aktörers verksamheter, inklusive deras risk- och sårbarhetsanalyser, i så stor utsträckning som möjligt bör vara öppna för insyn. Huvudregeln är att risk- och sårbarhetsanalyser (RSA), liksom alla andra handlingar hos en myndighet, ska vara offentliga. Risk- och sårbarhetsanalyser kan dock i många fall innefatta information som om den kommer ut skulle kunna innebära skada för myndigheten, enskilda eller samhället i stort. I sådana fall kan det vara nödvändigt att begränsa insynen genom att belägga delar av RSA:n med sekretess. För att sekretessbelägga en uppgift behöver det finnas ett lagstöd, vilket i praktiken innebär att en hänvisning måste göras till någon av sekretessbestämmelserna i Offentlighets- och sekretesslagen.

8.2 lakttagelser

Utifrån dokumentstudier och intervjuer har det framkommit att arbetet kring offentlighet och sekretess samt säkerhetsskydd ägnas allt större uppmärksamhet inom Region Skåne. En drivkraft bakom detta är det nationella arbete som sker inom ramen för förstärkning av landets totalförsvaret. Bedömningen görs även att Sveriges medlemskap i NATO ytterligare påskyndar en utveckling där det är allt viktigare att avväga vilka uppgifter som inte längre bör vara offentliga.

Inom Region Skåne finns, enligt en del av de intervjuade, en gemensam grund och beslutsordning för beslut om att undanhålla planer och dokument från offentlighet medan andra intervjuade menar på att det råder en viss osäkerhet om hur sekretess och säkerhetsklassning ska hanteras i praktiken. På för-

⁴⁸ Beslutad 2022-02-21 av Säkerhetsskyddschefen

valtningarna är det utsedda informationsägare, oftast förvaltningschefer, som i sin tur beslutar och ansvarar för vad som ska sekretessbeläggas. Om frågan om sekretess rör rikets säkerhet måste det lyftas till säkerhetsskyddshandläggare som i sin tur är särskilt utbildade och ingår i Region Skånes säkerhetsskyddsorganisation. Av Region Skånes säkerhetsskyddsanalys framgår vilken verksamhet och vilka uppgifter som omfattas av säkerhetsskyddslagen samt tillhörande befattningsanalys. Detta avgör vilka medarbetare som säkerhetsprövas och/eller registerkontrolleras för att kunna delta i den säkerhetsskyddade verksamheten eller ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Dokumentstudier visar att det finns informationssäkerhets- och säkerhetsskyddsinstruktioner samt riktlinjer inom området. Det framkommer dock vid intervjuer att det i praktiken råder en osäkerhet och när problem uppstår är det viktigt att det görs en noggrann sekretessbedömning i varje enskilt fall. Vidare nämns att det är svårt med sekretessfrågorna och att det kan finnas en viss risk att avvägningen inte blir korrekt.

Den senaste årliga informationssäkerhetsrapporten ”Årlig rapport till regionstyrelsen enligt ledningssystemet för informationssäkerhet och dataskydd 2022” beslutades 2023-05-23. I den framgår bland annat att Region Skånes nuvarande ledningssystem för informationssäkerhet inte fungerar tillfredsställande utifrån rådande interna och externa behov samt identifierade risker. Samtidigt framhålls i rapporten att ledningssystemet för informationssäkerhet och dataskydd har ett strakt beroende till andra säkerhetsområden inom Region Skåne, till exempel säkerhet och beredskap, säkerhetsskydd och IT-säkerhet.

När det gäller Regionens säkerhetsskyddsanalys sker den enligt skriftligt intervju svar i tre steg (kortfattad beskrivning);

1. Verksamhetsbeskrivning och analys. Här beskrivs verksamheterna och analyseras ur ett säkerhetsskyddsperspektiv för att se om hela eller delar av verksamheten är av vikt för Sveriges säkerhet. Här identifieras och bedöms skyddsvärdena. De verksamheter som uppfyller kriterierna och faller in under säkerhetsskydd går vidare till steg 2. Övriga avslutar sin process här.
2. Säkerhetshot. Här analyserar regionen de hot som finns internt, i vår närhet och omvärld kopplat till de identifierade verksamheterna/anläggningarna mm. Underlaget är interna och externa incidenter, öppna källor och rapporter/analyser från bland annat Säkerhetspolisen.
3. Sårbarhetsbedömning och säkerhetsskyddsåtgärder. Här gör regionen en sårbarhetsbedömning kopplat till identifierade skyddsvärden (steg 1) och övervägs vilka säkerhetsskyddsåtgärder som behöver vidtas för att stärka skyddet och uppfylla lagkraven.

Utifrån skriftligt intervju svar har framkommit att säkerhetsskyddsanalysen och förvaltningarnas underlag dokumenteras och hanteras enligt lagstiftningen gällande säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Varje förvaltning äger sin säkerhetsskyddsanalys (precis som i RSA-arbetet). Säkerhetschefen slutför Region Skånes säkerhetsskyddsanalys med förvaltningarnas analyser som underlag. Rutinen är att detta enligt lagkrav görs vartannat år samt när större förändringar sker i en verksamhet. Region Skånes Säkerhetsskyddsplan fastställs av Regiondirektören. Enligt skriftligt intervju svar följer Region Skåne strukturen i Säkerhetspolisens vägledning för Säkerhetsskyddsanalys.

Kontroll av säkerhetsskydd sker enligt skriftligt intervju svar genom fastställd kontrollplan bland annat genom dialog/uppföljning med säkerhetsskyddssamordnare (förvaltningarna) samt genom stickprovskontroller på plats (fysiska besök). Kontroll ska också genomföras vid incidenter kopplat till säkerhetsskydd. Incidenter rapporteras till Säkerhetspolisen. Det framhålls att säkerhetsskyddsarbetet är ett ständigt pågående utvecklingsarbete och åtgärder för att stärka skyddet, öka kunskapsnivån och begränsa antalet berörda sker löpandes.

Intervju har även gjorts med företrädare som handlägger politiska beslutsärenden samt hantering av sekretessbeläggning. Utifrån erhållna svar är det handläggaren i ett ärende som förväntas bedöma om det finns uppgifter i ärendet som bör sekretessbeläggas och om det finns lagstöd för detta. Nämndsekreterarna kan utgöra ett stöd vid denna bedömning. Det sker alltid en dialog med nämndsekreteraren i

det enskilda ärendet. Vid intervjun framhålls att sekretessbelagda handlingar eller uppgifter i en handling som beläggs med sekretess stämplas redan från början in i Region Skånes regiongemensamma dokument- och ärendehanteringssystem med sekretessstämpel och spärras därmed för de som inte är behöriga. När ett ärende spärrats på detta sätt så gäller sekretessen ”hela vägen”. Endast behöriga politiska beslutsfattare kan komma åt handlingarna. Vidare tillämpas tvåfaktorsidentifiering för att öka säkerheten. I systemet hanteras dock ingen säkerhetsskyddsklassificerad information.

Vidare informeras att Enheten för diarium och handlingsoffentlighet har rutiner för begäran om utlämnande av handling. Här beaktas om en handling är sekretessstämplad. Det görs dock alltid en individuell prövning av alla handlingar, sekretessstämplade eller ej, för att säkerställa att de inte innehåller uppgifter som inte kan lämnas ut. Det som kan gå fel är, enligt intervjusvar, att handläggaren missat något men då beror det på den mänskliga faktorn.

När det gäller Enheten för kansli informeras att nämndsekreterarna har en välfungerande rutin/arbetsätt kring detta. Nämndsekreterarna har bland annat en övergripande skrivning om Lagen om offentlighet och sekretess som ett underlag men i övrigt finns ingen skriftlig rutin för detta.

Vad gäller verkställighetsbeslut i enskilda förvaltningar om sekretessläggning konstateras i samband med intervjun att detta ansvarar respektive förvaltning för själv. Ingen regionövergripande kontroll eller uppföljning sker av denna typ av sekretessärenden.

Vid intervjuer med olika respondenter framkommer att det saknas en gemensam IT-struktur för att diarieföra sekretessbelagda ärenden och det framkommer att det vore önskvärt med tydligare riktlinjer och checklistor. För att kontrollera frekvensen av diarieförda sekretessärenden begärdes en lista ut från Region Skånes diarium. Urvalet som gjordes avsåg år 2023 och Fastighets- och servicenämnden, primärvårdsnämnden och sjukhusstyrelse Kristianstad valdes ut. Utfallet blev att på två berörda nämnder påträffades inga sekretessärenden och på en berörd nämnd påträffades endast ett fåtal ärenden och dessa gällde upphandlingsärenden.

8.3 Slutsatser och bedömningar

I granskningen har det framgått att det i Region Skånes organisation finns en växande medvetenhet om behovet att i allt högre grad sekretessbelägga och skydda uppgifter. Utgångspunkten för detta är att flera av Region Skånes uppgifter utgör centrala delar av landets totalförsvaret.

Region Skåne har enligt vad som framkommit en beprövad struktur för arbetet med informationssäkerhet och säkerhetsskydd. Arbetet är även under utveckling utifrån genomförda interna analyser och nya myndighetskrav. Detta innebär att det finns regler och rutiner för hantering av uppgifter som är definierade som skyddsvärda. Det sker också ett ständigt pågående arbete för att minska risken för cyberangrepp som skulle kunna leda till att uppgifter sprids till obehöriga. Vid granskningen har vi även kunnat notera att det inom ramen för Region Skånes ärendehanteringssystem finns rutiner och mekanismer som skyddar sekretessbelagd information. Samtidigt har det efterlysts ett effektivare IT-för hantering och uppföljning av sekretessbelagda beslut och ärenden.

Det har framgått att det uppkommer allt fler tillfällen där det krävs bedömningar om en uppgift ska sekretessbeläggas eller inte. Denna avvägning faller i allmänhet på den enskilda tjänstepersonen. Här har det framkommit att det finns risker i bägge riktningar, det vill säga att det finns uppgifter som rimligen borde ha sekretessstämplats eller där sekretessen går för långt. I granskningen har vi noterat att det uttrycks osäkerhet om detta i organisationen. Denna osäkerhet bekräftas av att det, som ovan har framgått, är få handlingar som registrerats som innehållande sekretessuppgifter och dessa utgörs till övervägande del av upphandlingsärenden. Samtidigt bör det noteras att det vid begäran från allmänheten om utlämnande av handling kommer detta att kunna prövas rättsligt.

Avvägningen mellan offentlighet och sekretess är till övervägande del en fråga om verkställighetsbeslut. Vi har kunnat notera att det saknas politiska kontrollinstrument för att säkerställa att en ändamåls-

enlig balans upprätthålls i dessa frågor. Säkerhetsskyddet omfattas däremot inte av kontroll från Region Skånes politiska organ utan utförs av tillsynsmyndigheten för Säkerhetsskydd, vilket i Region Skånes fall är Länsstyrelsen Skåne samt Säpo.

Vår sammanfattande bedömning är att det endast delvis sker en ändamålsenlig avvägning vad gäller sekretess inom arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar. Brister som har framkommit är att det sker en svag politisk kontroll inom området och att det inom delar av organisationen finns en otillräcklig kompetens om krav och förutsättning vid beslut om sekretess. Säkerhetsskyddet omfattas av myndighetstillsyn och bedömningen är att Region Skåne har en beprövad struktur för arbetet med informationssäkerhet och att det finns regler och rutiner för hantering av uppgifter som är definierade som skyddsvärda.

9 Sammanfattande slutsatser

9.1 Övergripande revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsens styrning vad gäller kris- och katastrofberedskap och civilt försvar är ändamålsenlig. Granskningen omfattar förutom regionstyrelsen även fastighets- och servicenämnden.

Frågor rörande krisberedskap och civilt försvar är endast i begränsad omfattning föremål för ställningstaganden i regionstyrelsen som ansvarigt politiskt organ. Arbetet utformas och bedrivs i all huvudsak inom tjänstepersonsorganisationen. Den styrning och uppföljning som sker från regionstyrelsens sida av Region Skånes arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar är förutom vad gäller försörjning och lagerhållning knapphändig. Återkopplingen till regionfullmäktige är hållen på en övergripande nivå. Vad gäller civilt försvar saknas politiska beslut om inriktning och inte heller har skett någon uppföljning och kontroll från regionstyrelsens sida hur Region Skåne uppfyllt sina åtaganden gentemot staten.

Enligt Region Skånes budget och verksamhetsplan ska regionfullmäktige för varje mandatperiod fastställa en plan för hur Region Skåne ska hantera extraordinära händelser. I samband med genomförande av denna granskning i mars 2024 har aviserad uppdatering av planerna inom krisberedskap ännu inte skett. I granskningen har framkommit att den otydlighet i roller och mandat som bedömdes föreligga vid tidigare granskning 2021 kvarstår således.

Beträffande fastighets- och servicenämnden, har vi i granskningen konstaterat att såväl Regionservice som Regionfastigheter på förvaltningsnivå bedriver ett utvecklat arbete för en god beredskap inom service, försörjning och lokaler. Samtidigt framgår av nämndens beslutsfattande att dess aktiviteter är begränsade vad gäller styrning eller uppföljning och kontroll avseende krisberedskap och de utökade krav som ställs för att förstärka landets civila försvar. Samtidigt har vi noterat att nämnden enligt reglementet inte har ett uttalat ansvar för krisberedskapsfrågor eller har erhållit några direktiv i denna riktning från regionstyrelsen. Krisberedskapsfrågorna hanteras i all huvudsak som verkställighetsfrågor inom tjänstepersonsorganisationen. Samma förhållanden gäller övriga nämnder som har kartlagts särskilt i denna granskning, nämligen hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för regiongemensam operativ verksamhet, SHS Kristianstad och primärvårdsnämnden. Beträffande hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) kan dock noteras att nämnden har en viktig roll att svara för att mallar och avtal uppdateras utifrån de beredskapskrav som ställs gentemot upphandlade vårdgivare och så kallad avtalsstyrd vård.

Dessa nämnder bedriver i begränsad omfattning styrning eller kontroll av sina verksamheter vad avser krisberedskap och har inte ålagts några sådana uppgifter i gällande reglemente eller krisberedskapsplaner. Denna uppgift åvilar helt regionstyrelsen. I granskningen har det framgått att arbetet med beredskap och förstärkning av den civila försvarsförmågan tar ökade resurser i anspråk både personellt och ekonomiskt bland Region Skånes verksamheter. I vilken omfattning sådana åtgärder ska vidtas är ett

ansvar för regionstyrelsen. Nuvarande ordning riskerar därför att stå i konflikt med den vägledande kommunalrättsliga principen att styrelsen och de övriga nämnderna var och en ska svara för förvaltning och verksamhet inom sitt av fullmäktige tilldelade ansvarsområde⁴⁹. Verkställighet och förvaltning i ett och samma ärende måste ligga hos en nämnd och kan inte fördelas mellan flera⁵⁰. Fördelningen av ansvar och roller riskerar att leda till att nämndernas möjligheter att göra avvägningar om vilka prioriteringar som ska göras inom den egna verksamheten begränsas. Utan ett uttalat ansvar riskerar även krisberedskapsfrågor att få för lite uppmärksamhet vid nämndernas planering av verksamhet och ekonomi.

Sammanfattande bedömning avseende regionstyrelsen är att dess styrning vad gäller kris- och katastrofberedskap och civilt försvar endast delvis är ändamålsenlig. Avseende fastighets- och servicenämnden är bedömningen, att de delar som är kopplade till robust försörjning och som ligger under fastighets- och servicenämndens ansvar, bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn tagen till gällande reglemente.

9.2 Enskilda revisionsfrågor

Våra bedömningar avseende enskilda revisionsfrågor är följande:

Revisionsfråga 1: Är det organisatoriska ansvaret för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar ändamålsenligt och väl samordnat i hela Region Skåne?

Bedömningen är att det organisatoriska ansvaret för kris- och katastrofberedskap och civilt försvar endast delvis är ändamålsenligt och väl samordnat i hela Region Skåne. Det saknas en tydlighet vilket ansvar nämnder och styrelser har för att verksamheterna ska uppfylla sina åtaganden för krisberedskap och civilt försvar. Det saknas också tydlighet för regionstyrelsen och övriga nämnder vilka beslut rörande krisberedskap som bör fattas politiskt och vilka som kan tas som verkställighetsbeslut.

Revisionsfråga 2: Bedrivs en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende Region Skånes planering av och arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?

Bedömning är att det inte bedrivs en ändamålsenlig styrning och uppföljning avseende Region Skånes planering av och arbete med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar. Det bedrivs från regionstyrelsens sida en otillräcklig kontroll inom området vilket medför risker för att det saknas en tydlig bild av behov och förutsättningar för att uppnå de målsättningar som regionfullmäktige har fastställt.

Revisionsfråga 3: Är Region Skånes planer för hantering av kris- och katastrofer väl koordinerade och integrerade i ordinarie styr- och uppföljningsprocesser?

Bedömningen är att Region Skånes planer för hantering av kris- och katastrofer inte är tillräckligt koordinerade och integrerade i ordinarie styr- och uppföljningsprocesser.

Revisionsfråga 4: Uppfylls krav som ställs på kompetenshöjning, övningar och utbildningar inom beredskapsområdet och civilt försvar?

Bedömningen är att de krav som ställs på kompetenshöjning, övningar och utbildningar inom beredskapsområdet och civilt försvar i huvudsak uppfylls.

Revisionsfråga 5: Bedriver Region Skåne en robust försörjning av varor, tjänster och lokaler?

Bedömningen är att för de delar kopplade till robust försörjning som ligger under fastighets- och servicenämndens ansvar bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn tagen till gällande reglemente.

⁴⁹ 6 kap. 6 § KL

⁵⁰ Rapport nr 15 - Styrning utifrån verksamhetsmål och ekonomi inom hälso- och sjukvården - med bland annat beaktande av effekterna av Covid-19 – förstudie. Region Skånes revisorer 2020

Revisionsfråga 6: Bedriver Region Skåne de beredskapsförberedelser som krävs för att på sikt kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap enligt sina åtaganden?

Bedömningen är att Region Skåne bedriver de beredskapsförberedelser som krävs för att på sikt kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap enligt sina åtaganden.

Revisionsfråga 7: Sker en ändamålsenlig avvägning vad gäller sekretess inom arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar?

Bedömningen är att det endast delvis sker en ändamålsenlig avvägning vad gäller sekretess inom arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar. Brister som har framkommit är att det sker en svag politisk kontroll inom området och att det inom delar av organisationen finns en otillräcklig kompetens om krav och förutsättning vid beslut om sekretess. Bedömningen är samtidigt att Region Skåne har en beprövad struktur för arbetet med informationssäkerhet och att det finns regler och rutiner för hantering av uppgifter som är definierade som skyddsvärda. Säkerhetsskyddet omfattas av myndighetstillsyn och bedömningen är att Region Skåne har en beprövad struktur för arbetet med informationssäkerhet och att det finns regler och rutiner för hantering av uppgifter som är definierade som skyddsvärda.

9.3 Rekommendationer

Följande rekommendationer har identifierats i samband med granskningen. Samtliga rekommendationer riktar sig till regionstyrelsen.

Regionstyrelsen rekommenderas:

- Vidta åtgärder för att tydliggöra vilket ansvar och vilka uppgifter nämnder och styrelser har för Region Skånes åtaganden för krisberedskap och civilt försvar.
- Vidta åtgärder för att i den egna delegationsordningen samt i nämndernas och styrelsernas delegationsordningar tydliggöra gränsdragningen mellan politiska beslut och verkställighetsbeslut.
- Förstärka den egna kontrollen samt övriga nämnders och styrelser kontroll över arbetet med kris- och katastrofberedskap och civilt försvar samt tillämpning av regelverket för sekretessbeläggning av allmänna handlingar.
- Vidta åtgärder för att höja kompetensen inom hela Region Skåne vad gäller regler och rutiner för sekretessbeläggning av allmänna handlingar, diarieföring, sekretess och säkerhetsskydd.